

ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3

FACTORS AFFECTING INSTRUCTIONAL LEADERSHIP OF EDUCATIONAL
INSTITUTION ADMINISTRATORS UNDER THE JURISDICTION FO
CHAIYAPHUM PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3

สิริกร เขตกิจ

Sirikorn Jeraja

เพ็ญแข ภูผายาง

Piangkae Poopayang

เกษกนก วรรณวัลย์

Ketkanok Wannawan

มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

Chaiyaphum Rajabhat University

E-mail : PangSirikornJeraja@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received) : 15 กุมภาพันธ์ 2568

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 20 กุมภาพันธ์ 2568

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 21 กุมภาพันธ์ 2568

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับปัจจัยการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 2) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 4) เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 จำนวน 324 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้การสุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Yamane เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็น

แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับ
 นิยามศัพท์ที่มีค่าตั้งแต่ 0.60-1.00 มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.515-0.938 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้ง
 ฉบับ เท่ากับ 0.994 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ผลการวิจัย พบว่า

1. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อภาวะผู้นำทางวิชาการ
 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ใน
 ระดับมาก

2. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร
 สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
 การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 มีความสัมพันธ์ทางบวก ในระดับสูงมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
 ที่ระดับ .05

4. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
 การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 พบว่า มีตัวแปรพยากรณ์ 5 ด้าน คือ X5 ด้านการบริหาร
 หลักสูตร X3 ด้านสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา X6 ด้านการนิเทศการสอน X4 ด้านการกำหนด
 วิสัยทัศน์และนโยบาย X2 ด้านการพัฒนาครูและบุคลากร สามารถพยากรณ์ภาวะผู้นำทางวิชาการของ
 ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 ได้ร้อยละ 89.9
 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน คือ

$$\hat{Y} = .275 + .858(X5) + .190(X3) + .320(X6) + .129(X4) + .084(X2)$$

$$\hat{Z} = .907(X5) + .252(X3) + .344(X6) + .142(X4) + .099(X2)$$

คำสำคัญ: ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อภาวะผู้นำทางวิชาการ, ผู้บริหารสถานศึกษา, การบริหารวิชาการ

ABSTRACT

This research article has the objective 1) to study the level of administration of
 educational institution administrators under the jurisdiction of Chaiphaphum Primary
 Educational Service Area Office 3 (CPM PESAO 3), 2) to study the level of instructional
 leadership of educational institution administrators under the jurisdiction of CPM
 PESAO 3, 3) to study the relationship between the factors affecting the instructional
 leadership of educational institution administrators under the jurisdiction of CPM
 PESAO 3, and 4) to create a predictive equation of factors affecting the instructional
 leadership of educational institution administrators under the jurisdiction of CPM

PESAO 3. The samples included educational institution administrators and teachers under the jurisdiction of CPM PESAO 3, totaling 324 people. The sample size was determined by using a Yamane ready-made table. The research instrument comprised a 5-rating scale questionnaire with the IOC 0.60-1.00, discrimination between 0.515-0.938, and reliability of 0.994. Statistics used in data analysis included mean, standard deviation, and stepwise multiple regression analysis.

The results showed that;

1. Educational institution administrators and teachers had opinions on the factors affecting the instructional leadership of educational institution administrators under the jurisdiction of CPM PESAO 3 overall, at a high level.

2. Educational institution administrators and teachers had opinions on the instructional leadership of educational institution administrators under the jurisdiction of CPM PESAO 3, overall, at a high level.

3. Factors affecting the instructional leadership of educational institution administrators under the jurisdiction of CPM PESAO 3 had a positive relationship at a very high level with statistical significance at the 0.5 level.

4. Factors affecting the instructional leadership of educational institution administrators under the jurisdiction of CPM PESAO 3 were found to be five predictive variables: X_5 Curriculum administration X_3 Environment within the educational institution X_6 Teaching supervision X_4 Vision and policy setting X_2 Teacher and personnel development, which could predict the instructional administration, 89.9 percent statistically significant at the .05 level.

The predictable equation in raw scores and standard scores were:

$$\hat{Y} = .275 + .858(X_5) + .190(X_3) + .320(X_6) + .129(X_4) + .084(X_2)$$

$$\hat{Z} = .907(X_5) + .252(X_3) + .344(X_6) + .142(X_4) + .099(X_2)$$

Keywords: Factors Affecting Instructional Leadership of Educational , Educational institution administrators , Academic administration

บทนำ

การจัดการศึกษาถือว่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนากำลังคนในประเทศโดยประเทศที่จะเจริญแล้วต้องอาศัยการพัฒนาที่ คน เนื่องจากคนเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าและมีความสามารถมากกว่าทรัพยากรใด ๆ แต่การที่จะพัฒนาคนให้เกิดความรู้ ความสามารถ ทักษะในการใช้ชีวิตโดย

อาศัยการพัฒนาด้วยการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ โดยภาครัฐได้กำหนดนโยบายการจัดการศึกษาไว้ตามแนวทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พุทธศักราช 2566-2570) ที่กำหนดทิศทางของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ให้ประเทศไทยสามารถก้าวข้ามความท้าทายต่างๆ เพื่อให้ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565) การพัฒนาทุนมนุษย์ด้วยปรับปรุงคุณภาพการศึกษาทุกระดับ ยกเว้นมาตรฐานการศึกษา พัฒนาระบบการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยี นวัตกรรมการเรียนการสอนที่มีคุณภาพตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทั้ง 8 ประการ ให้ผู้เรียนสามารถอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขในฐานะพลเมืองไทยและพลโลก การพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้นั้นจำเป็นต้องอาศัยการบริหารและการจัดการที่ดีจากทุกฝ่ายงาน อันได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา สถานศึกษา ครูผู้สอน ครูประจำชั้น ผู้ปกครอง และรวมถึงชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2557) ดังนั้น สถานศึกษาจึงมีหน้าที่หลักที่ต้องจัดการศึกษาให้มีมาตรฐานและมีคุณภาพทัดเทียมนานาประเทศ โดยเน้นหลักไปที่การบริหารงานฝ่ายวิชาการ ซึ่งเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555) ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการ สามารถออกแบบพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดและประเมินผล การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การที่สถานศึกษาจะประสบผลสำเร็จในงานวิชาการนั้น ส่วนหนึ่งก็มาจากการบริหารงานผู้บริหารสถานศึกษาที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมปฏิบัติงานของครูผู้สอน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ของสถานศึกษา (สุชิน ประสานพันธ์, 2563) มีส่วนผลักดันให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาและส่งเสริมงานวิชาการของสถานศึกษาให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนโดยตรง ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นบุคคลที่มีความสำคัญยิ่ง เพราะเป็นบุคคลที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการประกอบกับเป็นผู้นำที่มีความรู้คู่ คุณธรรม จริยธรรม และความมีจิตอาสา มีความพร้อมที่จะผลักดันการศึกษาสู่การพัฒนาที่ดีขึ้น (สถาบันความก้าวหน้า, 2553) การมีภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษามีลักษณะหลายประการที่จะช่วยส่งเสริมให้สถานศึกษาดำเนินงานที่ส่งผลต่อพัฒนาการของผู้เรียนในทุกๆ ระดับ โดยเริ่มจากการกำหนดทิศทางการบริหารงานวิชาการ การแสดงบทบาทหน้าที่อย่างสร้างสรรค์ที่เข้าใจและตระหนักในจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา เพื่อให้งานวิชาการบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ (ไชยา ภาวะบุตร, 2560) ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีหลายประการทั้งที่มาจากปัจจัยภายในสถานศึกษาและปัจจัยที่มาจากนอกสถานศึกษา ซึ่งในการศึกษาค้นคว้าพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มาจากภูมิหลังของตัวผู้บริหารและสิ่งแวดล้อมในการบริหารงานภายในสถานศึกษา รวมถึงผู้ใต้บังคับบัญชา (ณัฐจิตา ชุมประมาณ, 2555)

สำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 มีหน้าที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาระดับชั้นเด็กเล็กถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งในปีการศึกษา 2564-2565 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในการสอบ O-NET (Ordinary National Educational Test) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในคณิตศาสตร์จากค่าคะแนนร้อยละ 32.84 ลดลง เหลือ ร้อยละ 26.31 รายวิชาภาษาอังกฤษลดลง จากร้อยละ 31.12 ลดลงเหลือ ร้อยละ 29.92 ทำให้เห็นว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีค่าคะแนนลดลงใน 2 รายวิชา (แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2566-2570 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3, 2567) ซึ่งเป็นผลมาจากการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ดังนั้น หากผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการที่ดี มีบทบาทที่ช่วยส่งเสริมและพัฒนาบริบทและคุณภาพผู้เรียนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโรงเรียนและแผนการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ทักษะการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรโดยการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้มีคุณภาพ มีการวางแผนบริหารจัดการงานวิชาการด้วยการกำหนดพันธกิจ วิสัยทัศน์รวมถึงการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาโดยส่งเสริมสนับสนุนการสอนของครูทำให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ดีขึ้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาแนวทางในการพัฒนาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษารวมถึงผลสำเร็จที่ปรากฏขึ้นในการบริหารจัดการสถานศึกษาของผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการรวมทั้งเป็นแนวทางในการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาทักษะและภาวะผู้นำทางวิชาการให้มีระดับสูงขึ้น อันจะส่งผลต่อการพัฒนาการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลตามเป้าหมาย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3
2. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3
4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามลำดับหัวข้อ ดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรในสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิเขต 3 ปีการศึกษา 2566 โดยมีผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 163 คน และครูผู้สอน จำนวน 1,523 คน รวมทั้งสิ้น 1,686 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรในสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิเขต 3 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 324 คน โดยมีผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 31 คน และครูผู้สอน จำนวน 293 คน ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น และใช้ตารางของ Yamane เพื่อกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย แบบสอบถามความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มีจำนวน 58 ข้อ

ตอนที่ 3 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มีจำนวน 48 ข้อ

ในการสร้างเครื่องมือได้มีการศึกษาหลักการ ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดกรอบในการสร้างเครื่องมือ และสร้างแบบสอบถามฉบับร่างโดยนํานิยามศัพท์เฉพาะตามตัวแปรในการวิจัย และนํแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คน เพื่อพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (Index of Consistency : IOC) คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60-1.00 แล้วจัดพิมพ์แบบสอบถามเพื่อนำไปทดลองใช้ (try out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนจำนวน 30 คน และนํแบบสอบถามที่ทดลองไปหาค่าอำนาจจำแนกโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Corrected Item Total Correlation : rxy) หาค่าเกณฑ์การคัดเลือกข้อคำถามโดยการเปิดตารางค่าวิกฤตของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน โดยพิจารณา $df = n-2 = 30-2 = 28$ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ได้ค่าวิกฤต เท่ากับ 0.361 โดยคัดเลือกข้อคำถามตัวแปรพยากรณ์ที่มีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 0.515-0.938 มีค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) กำหนดเกณฑ์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับตั้งแต่ 0.70-1.00 ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.994 หลังจากนั้นนํแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขไปเก็บข้อมูลต่อไป

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำวิชาการมี 6 ปัจจัย ได้แก่ 1) การทักษะของผู้บริหาร 2) การพัฒนาครูและบุคลากร 3) สภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา 4) การกำหนดวิสัยทัศน์และนโยบาย 5) การบริหารหลักสูตร 6) การนิเทศการสอน

ภาวะทางวิชาการ จึงมี 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์และการวางแผน 2) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 3) ด้านการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น 4) ด้านการจัดการเรียนการสอน 5) ด้านการนิเทศการศึกษา 6) ด้านการประเมินคุณภาพ 7) ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน

สรุปผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปและนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. ผลการศึกษาระดับปัจจัยการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา รองลงมาได้แก่ ด้านการนิเทศการสอน (ด้านทักษะผู้บริหาร ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาบุคลากร ดังตารางที่ 1 ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 โดยภาพรวม

ด้าน ที่	ความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อ ภาวะผู้นำทางวิชาการ	ระดับความคิดเห็น		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
1	ด้านทักษะผู้บริหาร	4.51	0.44	มากที่สุด
2	ด้านการพัฒนาครูและบุคลากร	4.46	0.53	มาก
3	ด้านสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา	4.51	0.60	มากที่สุด
4	ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์และนโยบาย	4.49	0.49	มาก
5	ด้านการบริหารหลักสูตร	4.50	0.48	มาก
6	ด้านการนิเทศการสอน	4.51	0.48	มากที่สุด
รวม		4.50	0.45	มาก

2. ผลการศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็น ของ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนเกี่ยวกับภาวะผู้นำทาง
วิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 โดย
ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการนิเทศ
การศึกษา รองลงมาได้แก่ ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน ด้านการจัดการเรียนการ
สอน และด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอน ตามลำดับ ส่วนด้านที่มี
ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและ
ครูผู้สอนเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 โดยภาพรวม

ด้าน ที่	ความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการ	ระดับความคิดเห็น		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
1	ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์และการวางแผน	4.50	0.48	มาก
2	การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.47	0.52	มาก
3	การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น	4.50	0.60	มาก
4	ด้านการจัดการเรียนการสอน	4.50	0.50	มาก
5	ด้านการนิเทศการศึกษา	4.53	0.46	มากที่สุด
6	ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา	4.50	0.50	มาก
7	ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน	4.50	0.52	มาก
รวม		4.50	0.45	มาก

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 พบว่า ความสัมพันธ์กัน
ทางบวกในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่าง
ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษารายด้าน พบว่า ปัจจัยด้านการบริหาร
หลักสูตรมีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในระดับสูงมาก ($r_{5y} =$
.907**) รองลงมาได้แก่ ปัจจัยด้านการกำกับการติดตาม มีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำทางวิชาการของ
ผู้บริหารสถานศึกษาในระดับสูงมาก ($r_{6y} = .877^{**}$) ปัจจัยด้านการกำหนดวิสัยทัศน์และนโยบายมี

ความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในระดับสูงมาก ($rx4y = .862^{**}$) ปัจจัยด้านทักษะผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในระดับสูงมาก ($rx1y = .844^{**}$) ปัจจัยด้านการพัฒนาครูและบุคลากรมีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในระดับสูงมาก ($rx2y = .840^{**}$) ตามลำดับ ส่วนปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในระดับปานกลาง ($rx3y = .724^{**}$) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3

ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะ ผู้นำทางวิชาการ (X) (n = 324)	ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษา (Y) (n = 324)	แปลผล
	Y	
	R	
X ₁	.844 ^{**}	สูงมาก
X ₂	.840 ^{**}	สูงมาก
X ₃	.724 ^{**}	สูง
X ₄	.862 ^{**}	สูงมาก
X ₅	.907 ^{**}	สูงมาก
X ₆	.877 ^{**}	สูงมาก
X	.940 ^{**}	สูงมาก

4. การวิเคราะห์หาอำนาจพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3

การวิเคราะห์หาอำนาจพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 พบว่า มีตัวแปรพยากรณ์ 5 ด้าน คือ คือ X₅ ด้านการบริหารหลักสูตร X₃ ด้านสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา X₆ ด้านการนิเทศการสอน X₄ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์และนโยบาย X₂ ด้านการพัฒนาครูและบุคลากร สามารถพยากรณ์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 ได้ร้อยละ 89.9 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสามารถเขียนสมการถดถอยในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน ได้ดังต่อไปนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = .275 + .858(X_5) + .190(X_3) + .320(X_6) + .129(X_4) + .084(X_2)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z} = .907(X_5) + .252(X_3) + .344(X_6) + .142(X_4) + .099(X_2)$$

องค์ความรู้จากการวิจัย

ผู้บริหารสถานศึกษามีแนวทางในการวางแผน การจัดสรรและพัฒนาตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา โดยการเพิ่มปัจจัยที่ส่งผลทำให้การดำเนินงานบริหารวิชาการเกิดภาวะผู้นำทางวิชาการมากยิ่งขึ้น โดยประกอบไปด้วยการเพิ่มด้านทักษะการบริหารหลักสูตร การจัดสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษารวมถึงวัฒนธรรมภายในองค์กร การพัฒนาด้านการนิเทศการสอน การวางแผนและการกำหนดวิสัยทัศน์และนโยบาย การพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความรู้ มีทักษะมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ต้องพัฒนาตนเองไปด้วย โดยผู้บริหารจะต้องพัฒนาทักษะผู้บริหารขั้นพื้นฐาน ทั้งการสื่อสาร คุณลักษณะทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญาและคุณธรรม จริยธรรมในการบริหารงาน

อภิปรายผล

จากการสรุปผลการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 ผู้วิจัยได้นำประเด็นสำคัญมาอภิปรายดังนี้

1. ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากปัจจัยต่าง ๆ เป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยสนับสนุนการดำเนินงานในสถานศึกษาให้เกิดภาวะผู้นำทางวิชาการ ให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งพบว่าด้านสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา เป็นปัจจัยแรกที่มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$, S.D.= 0.60) อันประกอบไปด้วยขนบทำเนียม ค่านิยมและความเชื่อภายในองค์กรที่ถ่ายทอดให้แก่บุคลากร ส่งผลให้การปฏิบัติงานภายในองค์กรมีระเบียบแบบแผนมากยิ่งขึ้น การที่ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายในที่ดี เอื้อต่อการทำงาน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูจะส่งผลให้การบริหารงานวิชาการและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนดีขึ้น และมีความอบอุ่น มีวัฒนธรรมองค์กรที่เข้มแข็ง เกิดความรักในสังกัดงานและเกิดความสามัคคีกันภายในสถานศึกษา สอดคล้องกับ ณัฐดนัย วงษ์เนาว์ (2564, น. 21) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ผลวิจัยพบว่า ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษานั้นรวมถึงด้านบรรยากาศและวัฒนธรรมองค์กร ซึ่งสภาพแวดล้อมและความสัมพันธ์โดยทั่วไปจะส่งผลให้ตัวบุคคลองค์กร มีการรับรู้ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการทำงาน ทักษะคติ ความพึงพอใจ และการมีปฏิสัมพันธ์กันในการจัดการ สอดคล้องกับกรณีการ สุขสม และคณะ (2558, น. 73-86) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการและด้านบรรยากาศโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพโรงเรียนระดับปฐมวัยในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านบรรยากาศโรงเรียนมีส่วนช่วยในการเพิ่มประสิทธิภาพ

ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู สอดคล้องกับ สุदारัตน์ เพชรปานวงศ์ และคณะ (2558, น. 228-249) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้ตอนบน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดภาวะผู้นำทางวิชาการมากที่สุดคือ ปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กร ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในด้านสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา อันส่งผลต่อสุขภาพจิตในการทำงาน สอดคล้องกับ Likert (1969, p. 12) กล่าวถึง การมีปฏิสัมพันธ์และการมีอิทธิพลต่อกันภายในองค์กร เช่น ความรักใคร่ สามัคคีเหนียวแน่นกันภายในสถานศึกษาจนส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ Steers (1997, p. 12) ที่กล่าวถึง ลักษณะของสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อการประสบความสำเร็จ

2. ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากปัจจัยต่าง ๆ เป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยสนับสนุนการเกิดภาวะผู้นำทางวิชาการ คือ ด้านการนิเทศการศึกษา ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.46) การนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาถือเป็นกระบวนการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบและสะท้อนผลเพื่อเกิดการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู รวมถึงเป็นการรับรู้จัดแจ้ง จุดอ่อนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อนำมาซึ่งการแก้ไขปัญหาร่วมกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษากับครูผู้สอน โดยมุ่งเน้นไปที่การนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาและส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ พัทธราภรณ์ จันทพล (2559, น. 27-32) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภองครักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ผลวิจัยพบว่า การที่ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการต่อเนื่องจากการบริหารหลักสูตรและการสอน โดยร่วมกับครูในการวางแผนการนิเทศการเรียนการสอนตามหลักการนิเทศแบบสอนและการนิเทศแบบเพิ่มพูนศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนของครู สอดคล้องกับ เพ็ญภา พลับนิม (2559, น. 23) ได้ศึกษาเรื่อง ผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 ผลวิจัยพบว่า การนิเทศเป็นความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการให้คำแนะนำ การสนับสนุนช่วยเหลือ ติดตาม ประเมินผล พัฒนาการจัดการเรียนการสอน เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนของครูเพิ่มคุณภาพของนักเรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายของโรงเรียน สอดคล้องกับ เสาวภาพันธ์ ศรีประเสริฐ (2560, น. 7-8) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษาพญา ผลวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีบทบาทในการนิเทศการสอน การดำเนินการวางแผนการนิเทศ และการประเมินการสอนของครูอย่างเป็นระบบให้โอกาสครูได้พัฒนาวิชาชีพทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน ด้วยเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพในตัวของครูแต่ละคน ซึ่งจะช่วยให้ผลการเรียนรู้ของนักเรียนได้ สนับสนุน ปรับปรุง และประเมินผลการสอนของครู โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อ

พัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอน อันจะส่งผลอันพึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดกับตัวนักเรียนตามเป้าหมายของโรงเรียน

3. ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูงมาก ($r_{xy} = .940^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ปัจจัยด้านการบริหารหลักสูตรมีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในระดับสูงมาก เนื่องจากการบริหารงานวิชาการอันเป็นหัวใจหลักของการบริหารสถานศึกษา ซึ่งหนึ่งในงานวิชาการนั้นจะมีหน้าที่หลักคือ การบริหารหลักสูตร ที่ถือเป็นทางเสือในการกำหนดทิศทางในการจัดการศึกษา โดยกระบวนการบริหารหลักสูตรจะประกอบด้วยการพัฒนาหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ การประเมินผลการใช้หลักสูตรและรวมถึงการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรให้มีความสอดคล้องตามแผนการจัดการศึกษาและหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ถือได้ว่าการที่ผู้บริหารสถานศึกษามีทักษะในการบริหารหลักสูตรก็จะส่งผลให้ผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการที่สูงขึ้นสอดคล้องกับไชยา กรมแสง (2555, น. 115) ได้ทำการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการประกันคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 พบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทางบวก สอดคล้องกับ กฤษฎา กุลวงษ์ และคณะ (2566, น. บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 พบว่า ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง สอดคล้องกับ เสาวภาพันธ์ ศรีประเสริฐ (2560, น. 7-8) กล่าวว่า การบริหารหลักสูตรและการสอนมีส่วนช่วยในการส่งเสริมให้เกิดภาวะผู้นำทางวิชาการให้ประสบผลสำเร็จ

4. ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 มีจำนวน 5 ด้าน คือ ด้านการบริหารหลักสูตร (X_5) ด้านสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา (X_3) ด้านการนิเทศการสอน (X_6) ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์และนโยบาย (X_4) และด้านการพัฒนาครูและบุคลากร (X_2) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สามารถร่วมกันพยากรณ์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 ได้ร้อยละ 89.9 เป็นผลมาจากการที่ผู้บริหารสถานศึกษามีทักษะการบริหารหลักสูตรที่ดีจะส่งผลให้สถานศึกษามีการพัฒนางานวิชาการ หลักสูตร และการสอนที่เป็นระบบ มีการปรับปรุงจุดอ่อนเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาที่ดีขึ้น จนเกิดภาวะผู้นำทางวิชาการ ซึ่งนอกเหนือจากการบริหารหลักสูตรแล้ว การจัดสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาที่ดี มีวัฒนธรรมองค์กรที่เข้มแข็ง ส่งผลให้การดำเนินงานระหว่างผู้บริหารสถานศึกษากับ

ครูผู้สอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีการนิเทศการสอนอย่างกัลยาณมิตร และร่วมกันวางแผน กำหนดวิสัยทัศน์และนโยบายในการบริหารงานวิชาการร่วมกัน ก่อให้เกิดการรับฟังและนำไปพัฒนา ครูแลพบบุคลากรให้เป็นครูมืออาชีพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิพรัตน์ บรรจงงาม (2557, น. บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอหนองบัวระเหว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการนิเทศ และประเมินผลการสอน ด้านการควบคุมการใช้เวลาในการสอน และด้านการจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครู โดยผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่มีภาวะผู้นำทางวิชาการสูงกว่าผู้บริหารสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดเล็ก และสอดคล้องกับ เกตุสุตา ถึงการจร (2560, น. 151) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 สระบุรี พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 สระบุรี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการนิเทศและประเมินผลด้านการสอน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการศึกษาไปใช้

ผู้วิจัยได้ข้อเสนอแนะโดยการนำผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 จำนวน 6 ด้าน เรียงลำดับตามด้านที่มีระดับปัจจัยการบริหารน้อยไปมาก ดังนี้

- 1) ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการส่งเสริมบุคลากรในสังกัดให้มีการเข้าร่วมอบรม เพื่อพัฒนาตนเอง รวมถึงการศึกษาต่อในสาขาที่เกี่ยวข้องกับสายงานอย่างสม่ำเสมอ
- 2) ผู้บริหารควรใช้หลักเหตุผล มีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาทันต่อการเปลี่ยนแปลง รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างจากทั้งบุคลากรในองค์กร และในภาคีเครือข่าย และเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งทางด้านการปฏิบัติงานและปฏิบัติตน
- 3) ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ
- 4) ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ ทักษะการสื่อสารที่ดี และวางตัวให้เหมาะสม มีภูมิความรู้ ความสามารถในการบริหารงานที่หลากหลาย เข้าถึงงานทั้ง 4 ฝ่ายงาน
- 5) ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการนิเทศการสอนครูผู้สอนอย่างกัลยาณมิตร โดยมีการนิเทศภาคเรียนละ 2 ครั้ง เพื่อเป็นการกำกับติดตามกระบวนการจัดการเรียนการสอนของครู
- 6) ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการจัดสภาพแวดล้อมทั้งด้านอาคารสถานที่อย่างเป็นระเบียบ มีการจัดแสดงสว่างที่เพียงพอ อากาศถ่ายเทสะดวก รวมถึงการตระหนักถึงความสัมพันธ์ของบุคลากรในองค์กรให้มีในทางบวก มีวัฒนธรรมธรรมองค์ก่อนที่เข้มแข็ง จงรักภักดีต่อองค์กรก่อน และดูแลบุคลากรดุษฎาติมิตร

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรศึกษาปัจจัยการบริหารงานวิชาการในเชิงคุณภาพ จากหลักฐานที่ปรากฏชัดเจน เพื่อให้ได้ข้อมูลสภาพจริง ที่มีความเที่ยงตรงและเชื่อมั่นได้มากยิ่งขึ้น
- 2) ควรศึกษาวิเคราะห์ถึงปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
- 3) ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาของสถานศึกษา ในสังกัดอื่น ๆ

บรรณานุกรม

- กรรณิการ์ สุขสม และคณะ. กรกฎาคม-ธันวาคม 2558. ปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการและด้านบรรยากาศโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพโรงเรียนระดับปฐมวัยในกรุงเทพมหานคร .วารสารวารการเครือข่ายบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ. ปีที่ 5 (9) : 73-88
- กฤษฎา กุลวงษ์ ชาญวิทย์ และคณะ. พฤษภาคม-มิถุนายน 2566. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนยุคชีวิตวิถีใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2. วารสารรัชต์ภาคย์. ปีที่ 17 (52) : 200-206
- กฤษฎา กุลวงษ์ และคณะ (2566). ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1. คณะครุศาสตร์ สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนครพนม.
- เกตุสุตา ถึงการจร (2560). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ไชยา กรมแสง. (2553). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการประกัน คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนนครินทร์.
- ไชยา ภาวะบุตร. (2560). ภาวะผู้นำทางวิชาการในสถานศึกษา.. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
- ณัฐธิดา ชุมประมาณ . (พฤษภาคม-สิงหาคม 2562). การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิภาพ. วารสารนาคบุตรปริทรรศน์. ปีที่ 11 (2) : 473-488.

- ณัฐดนัย วงษาเนาว์. (2564). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พัชรภรณ์ จันทพล. (2560). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภองครักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครนายก. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ชลบุรี.
- พิรติ์ บรจงาม (2557). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอนองบัวระเหว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3. หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตแขนงวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เพ็ญภา พลัฒิ. (2559). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2565). สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. เล่ม 134 ตอนพิเศษ 258 ง. 1 พฤศจิกายน 2565.
- สถาบันความก้าวหน้า. (2553). ยุทธศาสตร์การพัฒนาวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา ตามหลักเกณฑ์ใหม่. กรุงเทพฯ : เอส.พี.เอ็น. การพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2555). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552. ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 116 ตอนที่ 74 ก. 2 สิงหาคม 2542. บริษัท พรักหวานกราฟฟิค.
- _____. (2557). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ
- สุชิน ประสานพันธ์. (2564). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- สุดารัตน์ เพชรปานวงศ์. (2558). รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้ตอนบน. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.
- เสาวภาพันธ์ ศรีประเสริฐ . (2560). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษาพญา. ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
- Likert, R. (1967). The human organization : Its management and value. New York : McGraw-Hill.
- Steers, R.M. (1977). Ozganizational Effectiveness : A Behavioral View. Santa Monica California : Goodyear Pubilshing Compang Inc.